

Yttrande
2024-09-23

RA-KS 2024/01201
Ert Dnr Fi2024/01413

Finansdepartementet

Riksarkivets yttrande över slutbetänkandet Kompletterande bestämmelser till EU:s reviderade förordning om elektronisk identifiering (SOU 2024:45)

Riksarkivet har inga invändningar mot förslagen i betänkandet. Däremot anser Riksarkivet att begreppet *gallras* bör ändras i 13 § i förslaget till förordning om ändring i förordningen (2016:576) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering. Riksarkivet har även synpunkter på användningen av vissa begrepp som bör förklaras tydligare i den fortsatta beredningen av ärendet. Riksarkivets synpunkter utvecklas i det följande.

Arkivrättsliga begrepp (s. 182 ff.)

Riksarkivet föreslår att begreppet *gallras* ändras till *raderas* i 13 § i förslaget till förordning om ändring i förordningen (2016:576) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering.

Enligt Riksarkivet bör det göras en tydlig åtskillnad mellan arkivrättsliga regler och dataskyddsregler.¹ Begreppen *bevara* och *gallra* har en tydlig rättslig koppling till arkivlagstiftningen och Riksarkivets föreskrifter, med en specifik och etablerad betydelse. Begreppet *bevara* avser långsiktigt bevarande av de allmänna handlingar som bildar myndigheternas arkiv, där *gallring* är undantaget från detta bevarande.

Gallring av allmänna handlingar bör endast regleras av arkivlagen och arkivförordningen, samt de föreskrifter eller beslut som Riksarkivet meddelar. När syftet i stället är att skydda den personliga integriteten bör begrepp som hör till dataskyddsregleringen användas. Det är idag den gängse ordningen,² vilket Riksarkivet även påpekat i yttrandet gällande delbetänkandet *En säker och tillgänglig statlig e-legitimation* (SOU 2023:61).

¹ Frågan belyses relativt utförligt i Arkivutredningens betänkande *Härifrån till evigheten – En långsiktig arkivpolitik för förvaltning och kulturarv*, SOU 2019:58, s. 243 ff.

² Se t.ex. Brottsdatalog prop. 2017/18:232, s. 163 f., *Bättre möjligheter för Skatteverket att göra dataanalyser och urval i folkbokföringsverksamheten*, prop. 2022/23:41, s. 34 och *Framtidens dataskydd vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogden*, SOU 2023:100, del 1, s. 872 ff.

EU-rättsliga begrepp (s. 68 f.)

Flera begrepp som används i den svenska översättningen av den reviderade eIDAS-förordningen³ riskerar att missförstås vid tillämpningen av förordningen, eftersom begreppen har en annan innebörd i svensk rätt än i EU-rätt.

Riksarkivet rekommenderar därför i den fortsatta beredningen av ärendet att det ska framgå en tydligare tillämpning anpassad efter svensk rätt. Det behöver förklaras vad som avses med begreppen *bevara*, *elektronisk arkivering* och *elektroniska arkiveringstjänster* i samtliga fall där begreppen förekommer, vilket inte tydligt uttrycks i betänkandet.

I betänkandet beskrivs att begreppet bevarande i EU:s förordning inte överensstämmer med innebörden av begreppet i svensk arkivlagstiftning, och att tolkningen av begreppet syftar på tekniska krav samt möjligheten att förlänga underskriftens tillförlitlighet utöver perioden för teknisk giltighet (artikel 45j b). I övrigt används begrepp och formuleringar från EU-förordningen generellt i betänkandet utan närmare analys eller definition – fast de utgör arkivrättsliga begrepp – vilket gör det svårt att förstå vad som egentligen avses.

En sådan användning av begreppen försvårar tillämpningen av EU:s förordning, såväl som tillämpningen av arkivlagstiftning och Riksarkivets föreskrifter. Det kan leda till att myndigheter inte förstår vilka regler som de ska följa för att bevara, gallra och elektroniskt arkivera information. Det blir missvisande och kan skapa problem för statsförvaltningen. Det kan också leda till ekonomiska kostnader om myndigheten inte följer rätt regelverk för att bevara eller gallra verksamhetens information, hantera elektroniska underskrifter korrekt eller köpa in system för elektronisk arkivering.

Elektroniska arkiveringstjänster (s. 114 f.)

Ett exempel på risk för sammanblandning och felaktiga slutsatser gällande den praktiska tillämpningen är vad som avses med *elektroniska arkiveringstjänster*. EU-förordningens krav på elektroniska arkiveringstjänster omfattar i första hand den rättsliga eller avtalsenliga bevarandeperioden (artikel 45j b). Riksarkivets krav på elektroniska handlingar och system för bevarande (elektroniska arkiv) i enlighet med RA-FS 2009:1 gäller för att säkra myndigheternas informationsmängder som ska bevaras för all framtid. Här kan myndigheterna få svårt att förstå att det rör sig om olika slags elektroniska arkiv och arkiveringstjänster med skilda krav och förutsättningar, även om flera delar också kan vara motsvarande.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1183 av den 11 april 2024 om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 vad gäller inrättandet av ett europeiskt ramverk för digital identitet.

Om det snarare är standarder och specifikationer för *elektroniska lagringstjänster* som täcker den rättsliga eller avtalsenliga bevarandeperioden behöver det framgå i ärendets fortsatta beredning.

Enligt EU-förordningens krav ska en kvalificerad elektronisk arkiveringstjänst, tillhandahållen i en medlemsstat, erkännas som en kvalificerad elektronisk arkiveringstjänst i alla andra medlemsstater (artikel 24 a). Riksarkivet har svårt att se hur kravet ska kunna genomföras för samtliga elektroniska arkiv i EU, eftersom de nationella arkiven inom EU inte har samma regelverk för elektronisk arkivering. Det är sannolikt ett exempel på sammanblandning där EU-förordningen rimligen bör gälla specifika elektroniska lagringstjänster för elektronisk identifiering och elektronisk identitetsplånbok i alla länder, inte system för långsiktig elektronisk arkivering.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarien Karin Åström Iko efter föredragning av utredaren Manda Gabrielsson. I ärendets slutgiltiga beredning har chefsjuristen Jens Västberg deltagit.

Karin Åström Iko

Manda Gabrielsson